

Eks-kommunistenes fremgang i øst

KJELL DRAGNES

Kommentatoren er journalist i Aftenpostens utenriksredaksjon.

Resultatet av søndagens valg i Estland føyer seg pent inn i det politiske mønster som er blitt uttegnet i en rekke øst-europeiske land og eks-sovjetiske stater etter en kort og hektisk frihetsrus i 1989. De gamle kommunistpartiene, iført nye og demokratiske kledebon med sosialdemokratisk farve, er kommet til makten igjen. Riktig så eneveldige som de en gang var, er de ikke, men tendensen går igjen i en rekke land. I et anfall av nostalgisk lengsel etter de gode, gamle dager, eller for-

tvilelse over at kapitalismens grønne skoger ikke var riktig så grønne som man hadde trodd, har velgerne i land som Ungarn, Polen, Litauen og nå Estland stemt inn menn som for bare få år siden ble regnet som gårsdagens politikere. Nå er de dagens menn, Arnold Rüütel i Estland, Algirdas Brazauskas i Litauen, Gyula Horn i Ungarn, Jozef Oleksy i Polen.

Rüütel, kommunistpartisjef i den daværende sovjetrepublikk Estland fra 1983 og frem landets selvstendighet i 1991, må dele på makten med sin koalisjonskollega Tiit Vähi og i tillegg søke støtte hos flere andre partier ettersom koalisjonen ikke fikk mer enn rundt 33 prosent av stemmene. Men det interessante er at de to har hatt så sterk frem-

gang på et program som lover et bedret forhold til Russland, samt noe mindre tempo i den økonomiske reformprosessen. Og enda mer interessant er det, sett på bakgrunn av at 1992-valgets store vinner, høyrenasjonalistene og eks-statsminister Mart Laar, nærmest ble utradert søndag.

Rüütel ser ikke noe problem i å ha kommunistisk fortid. Det virker som om velgerne er enige. Noe av forklaringen ligger i den sjokkterapi som har skapt store sosiale problemer i overgangen fra det kommunistiske styret. Det menneskelige behov for å ha noe trygt å forholde seg til i hverdagen, har overskygget minnene om den ufriheten som ledsaget kommuniststyret.

Det har nok også bidratt at de siste

regjeringene i disse landene før 1989-omveltningen var dominert av pragmatiske, reforminnstilte personer, støpt i Mikhail Gorbatsjovs perestrojka-form. De var ikke personlig tynget av en tung fortid.

Så blir da spørsmålet, vil mønsteret fra det nære og fjerne utland gjenta seg når Russland går til valg til høsten? Gorbatsjov har allerede begynt å røre på seg, han føler økt støtte for sin forsiktige reformpolitikk. Kommunistene har en god, landsomfattende organisasjon og vil kunne begunstiges av forslaget til ny valglov. Med det kaos og den manglende styring som synes å prege russisk politikk for tiden, skal man ikke se bort fra at svaret blir ja.

ID

PER NORVIK
Politiske redaktør

HARALD STANGHELLE
Nyhetsredaktør

TERJE AVNER
Redaktør

ANNE LISE GJETVIK
Redaktør

KJELL HARBERG
Redaktør

PÅL STENSAAS
Redaktør

KAARE FRYDENBERG
Adm. direktør